

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ (1867-1951)

Τα θηλυκά του Μουζά (απόσπασμα)

Το πρώτο σχέδιο του Παύλου Μουζά, τότε που παντρεύτηκε —τον Απρίλη του 1871— ήταν να κάμει ένα παιδί αρσενικό και... να κλείσει τη φάμπρικα. Έπειτα όμως συλλογίστηκε: «Καλά· κι αν τύχει και το χάσω, όταν η γυναίκα μου δε θα μπορεί να μου κάνει άλλο;». Ο φόβος αυτός εύλογος, μα την αλήθεια, τροποποίησε το πρώτο σχέδιο. Δυο γιους θα ‘κανε, δυο και θα σταματούσε έτσι για κάθε ενδεχόμενο. Η περιουσία, δόξα σοι ο Θεός, ήταν αρκετή για να μοιραστεί σε δυο. Έπειτα οι γιοι θα ‘παιρναν και προίκες...

Το πρώτο παιδί που του έκαμε η Στέλλα ήταν θηλυκό. Ένας κοπέλαρος που τρόμαζε και την μαμμή την ίδια.

Του ξυνοφάνηκε του Μουζά —δεν μπορούμε να πούμε— του ξυνοφάνηκε πολύ...

Γρήγορα όμως παρηγορήθηκε. Κι είπε γενναία: «Δεν πειράζει! Το δεύτερο και το τρίτο θα ‘ναι σερνικά!».

Μα και το δεύτερο —ύστερ’ από δεκατρείς μήνες— ήταν θηλυκό! Κι εύρωστο, γερό, μεγαλόσωμο, σαν το πρώτο. Ούτε πως θα πέθαινε δεν μπορούσε να ‘χει την ελπίδα ο πατέρας!

Το πράγμα ήταν τώρα σοβαρό. Καταντούσε πρόβλημα μεγάλο! Τι να κάμει ο Μουζάς; Να πάρει την απόφασή του, να δεχθεί την καταδίκη του, να σταματήσει στα δυο θηλυκά, να κλείσει τη φάμπρικα; Ή να δοκιμάσει και το τρίτο;

ΔιάβOLE, γιατί όχι; Επιτέλους, μπορεί κι ο Θεός να τον λυπόταν... Για την εκκλησία πάλι θα πεις; Ας διορθωθεί κι η εκκλησία, να τελειώσει κι αυτό το ζήτημα! Σπουδαίο, βλέπεις!...

Κι ο Μουζάς —χωρίς βέβαια να δώσει λογαριασμό σε κανένα— έκραξε μαστόρους, ξέσυρε τα κεραμίδια της εκκλησούλας, την έβαψε απόξω, τη σιγύρισε από μέσα και τη λειτούργησε τρεις φορές κατά σειρά. Χαλάλι του το έξοδο, αν ήταν να του στείλει μ’ αυτό ο Θεός τον γιο και τη σωτηρία! Κι η φάμπρικα ξανάνοιξε. Ή του ύψους τώρα ή του βάθους!... Μα ωχ, δυστυχία του!

Ούτε η μαμμή δεν κοτούσε —αν και συνηθισμένη σε τέτοιες φουρτούνες— να μπει στο μετζάο που περίμενε με αγωνία ο Μουζάς και να του δώσει τέτοια είδηση. Μα θα ‘ταν κάτι φοβερό! Δειλά-δειλά η κακομοίρα παρουσιάστηκε στην πόρτα.

- Ε! της φωνάζ’ ευθύς ο πατέρας. Σερνικό;
- «Όχι», του έγνεψε η μαμμή.
- Θηλυκό πάλι; την ξαναρώτησε, χαμηλώνοντας τη φωνή και σουφρώνοντας το μέτωπο.
- «Όχι!», του έγνεψε πάλι.
- Αμή τι διάολο, έκαμε; θύμωσε ο Μουζάς, σερνικοθήλυκο;
- Δύο... αφέντη μου!... δυο θηλυκά!
- Δύο;!
- Ναίσκε... δίδυμα, μία χαρά και τα δύο!...

Όρμησε να την πνίξει. Την έβρισε που δεν τα ‘πνιξε τα βρωμοθήλυκα. Δεν επάτησε στην κάμαρα να τα ιδεί για μέρες. Σιχάθηκε και τ’ άλλα δυο. Εμίσησε και τη γυναίκα του, την αγαπημένη του Στέλλα. Μετάνιωνε που δεν επήρε μια άσχημη πλούσια που του προξένευαν τότες και που, παντρεμένη τώρα, είχε κάνει δυο αρσενικά στην αράδα.

«Καλά να πάθω», είπε, «αφού ήθελα την όμορφη». Τα ‘βαλε με τον Θεό, τον πλεονέχτη κι άφησε πάλι την εκκλησία στην τύχη της. Κοντολογίς, ο Παύλος ο Μουζάς, με το εκατομμύριο και παραπάνω τώρα έγινε ο πιο δυστυχισμένος άνθρωπος του τόπου.

Μα για φανταστείτε το, εκεί που περίμενε δυο γιους, να κάμει τέσσερες θυγατέρες!... Πάει τώρα! Και το μοίρασμα της περιουσίας σε ξένους και το ξεκλήρισμα αναπόφευκτο. Γιατί βέβαια που δε θα ‘κανε κι άλλη δοκιμή. Μωρέ να χαλούσε ο κόσμος!... Αλλά πόσες φορές λογαριάζει κανείς χωρίς τον ξενοδόχο!...

Εκείνο τον καιρό —τρεις μήνες ύστερ’ από τη γέννα των δίδυμων— η Στέλλα του Μουζά έτυχε να γνωρίσει μια γυναίκα του λαού, λίγο γιάτρισσα, λίγο μάισσα και λίγο πλύστρα στ’ Αργάσι. Αγουστίναινα τη λέγανε αυτή την αλλόκοτη γυναίκα. Είχε πάει στο σπίτι του Μουζά, συστημένη, να πάρει να τους πλύνει ρούχα. Και μαθαίνοντας από τη δούλα το σεκλέτι της κυράς, της μήνυσε πως αν ήθελε, αυτή ήξερε να την κάνει να γεννήσει αρσενικό. Σίγουρα πράματα, όχι λόγια του αέρα. Ένα μικρό τιποτένιο «μαγικό» θα της έκανε και θα της έδινε να πάρει έν’ αθώο γιατρικό. Τίποτ’ άλλο. Και δεν ήθελε παρά πέντε κολονάτα —πολλά ήτανε;— που μάλιστα δε θα της τα δίνανε μπροστά, παρ’ αφού θα γεννιόταν το πολυπόθητο.

Η Στέλλα, για γούστο, για να γελάσουν, τα είπ’ όλ’ αυτά του άντρός της. Και —θα το πιστέψετε;— ο Μουζάς ο προληπτικός σκανδαλίστηκε.

Καμιά φορά... αυτές οι γυναίκες... ξέρει κανείς τι να πει;... Μυστήρια! ... Και γελώντας είπε:

- Ο Θεός δε μας έκανε τίποτε. Ας ιδούμε τώρα μη μας κάμει ο διάολος!

Έτσι εξουσιοδότησε τη γυναίκα του να κάμει όπως θα την οδηγούσε η Αγουστίναινα. Κι η φάμπρικα ξανάνοιξε. Μα ούτε ο διάολος -αλίμονο- δεν έκαμε περισσότερ' από τον Θεό. Κι η τετάρτη γέννα της Στέλλας ήταν σαν τις άλλες. Τέσσερα κι ένα; Πέντε, τα βρωμοθήλυκα —πέντε σωστά.

- Πού είναι τη!... ξεφώνιζε για μέρες ο Μουζάς. Πού είναι εφτούνη η Αγουστίναινα... να της μετρήσω τα πέντε κολονάτα! Μα δε θα 'ρθεί; Μα δε θα την ιδώ;

Επιτέλους η Αγουστίναινα πήγ' ένα πρωί, φορτωμένη το σακί με τα ρούχα που 'χε πάρει λίγο πριν τη γέννα. Ο Μουζάς ήταν εκεί και την είδε, την έστρωσε στις βρισιές, της έψαλε όσα σέρνει η σκούπα.

Στο ύστερο, φρενιασμένος, άρπαξε το σακί και της το 'φερε στο κεφάλι. Και της είπε να μην ξαναπατήσει στο σπίτι του, να μην την ξαναϊδέι στα μάτια του την πίζα την δίξα, τη μάλιστα του διαόλου, γιατί θα τη σκότωνε.

(Ανθολογία Νεοελληνικού διηγήματος, τ. Β', Αναγέννηση-Φιλολογική)

κοτούσε: τολμούσε

μετζάο και μεντζάδο: ημιώροφος

σεκλέτι: στενοχώρια, καημός

κολονάτα: ισπανικά αργυρά νομίσματα

Ερωτήσεις

A₁. Να αναφέρετε τα **ονόματα** των δύο (2) **συζύγων** σε αυτό το κείμενο.

A₂. Να επισημάνετε το **γραμματικό πρόσωπο**, το οποίο κυριαρχεί στα αφηγηματικά μέρη του κειμένου και να αναφέρετε **δύο (2) παραδείγματα**. Τι προσδίδει στο κείμενο, κατά τη γνώμη σας, η επιλογή αυτού του γραμματικού προσώπου;

B₁. Μα ωχ, δυστυχία του!..... όμορφη.: Να βρείτε **τρία (3) ρήματα** με τα οποία αποτυπώνονται τα συναισθήματα του πατέρα σε αυτό το απόσπασμα (6 μονάδες) και να τα σχολιάσετε.

B₂. Σε ποιο **κοινωνικό στερεότυπο** μπορούμε να εντάξουμε τη συμπεριφορά του Μουζά; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο.

B₃. Να **αντιστοιχίσετε** τις δύο στήλες:

A. Το πρώτο παιδί που του έκαμε η Στέλλα ήταν θηλυκό. Ένας κοπέλαρος που τρόμαζε και την μαμμή την ίδια	1. Σχόλιο
B. «Καλά' κι αν τύχει και το χάσω, όταν η γυναίκα μου δε θα μπορεί να μου κάνει άλλο;»	2. Διάλογος
Γ. —αν και συνηθισμένη σε τέτοιες φουρτούνες—	3. Εσωτερικός μονόλογος
Δ. — Ε! της φωνάζ' ευθύς ο πατέρας. Σερνικό; - Όχι, του έγνεψε η μαμμή. - Θηλυκό πάλι; Την ξαναρώτησε, χαμηλώνοντας τη φωνή και σουφρώνοντας το μέτωπο. - Όχι! Του έγνεψε πάλι. - Αμή, τι διάολο έκαμε; Θύμωσε ο Μουζάς. Σερνικοθήλυκο; - Δύο ... αφέντη μου!... Δυο θηλυκά!	4. Αφήγηση

B₄. Σε ποιον τύπο ανήκει ο **αφηγητής** της ιστορίας και ποια είναι η **οπτική γωνία (εστίαση)** στην αφήγηση;

B₅. Να βρείτε **δύο (2) μεταφορές** και να σχολιάσετε τη λειτουργία τους στο κείμενο.

Γ. Ο Μουζάς είναι υπερβολικά **δυσारेσσημένος** από τη γέννηση των κοριτσιών του και μάλιστα τα χαρακτηρίζει «**βρωμοθήλυκα**», έφθασε να μισεί τη γυναίκα του και να θεωρεί ότι είναι ο πιο **δυστυχισμένος** άνθρωπος του

τόπου. Είναι **ίδιος ο τρόπος που αντιμετωπίζουν τη γέννηση των κοριτσιών σήμερα;** Να τεκμηριώσετε την άποψή σας σε δύο παραγράφους.